

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK
DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

İSG-PR.003

1. AMAÇ

Bu prosedürün uygulanmasındaki amaç; çalışanların çalışma ortamlarında olası tehlike ve risklere karşı almaları gereken önlemleri belirleyerek sağlık ve güvenliğini tehlikeye atmayacak biçimde çalışmalarını sağlamak için yapılması gereken risk değerlendirmesinin usul ve esaslarını düzenlemek ve risk değerlendirme çalışmalarının düzenli olarak işleyişinin sağlanmasıdır.

2. KAPSAM

Bu prosedür Balıkesir Üniversitesi ve bağlı birimleri bünyesinde risk değerlendirmesi yapacak olan birimleri ve belirlenen risk ekibini kapsar.

3. DAYANAK

Bu prosedür 20/6/2012 tarihli “6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” ve 29/12/2012 tarihli “İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği” ile 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanun kapsamında çıkartılan yönetmelik ve tebliğlerine dayanılarak hazırlanmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 10'uncu maddesine göre "İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür".

TANIMLAR

Bu prosedürde geçen;

BAUN: Balıkesir Üniversitesini,

ÇSGB: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

BAUN İSG Koordinatörlüğü: Balıkesir Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinatörlüğünü,

İşveren : 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda işveren, Çalışan istihdam eden gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları,

İşveren Vekili: İşveren adına hareket eden, işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan ve görevlendirildiği iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgi ve ehliyetle sahip olan kişiler,

Risk Değerlendirme Ekibi: İşveren/işveren vekili tarafından birimlerde yapılacak risk değerlendirme çalışmalarında görev alacak personel

Önleme: İşyerinde yürütülen işlerin bütün safhalarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili riskleri ortadan kaldırmak veya azaltmak için planlanan ve alınan tedbirlerin tümünü,

Ramak kala olay: İşyerinde meydana gelen; çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olduğu halde zarara uğratmayan olayı,

Risk: Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimalini,

Risk değerlendirmesi: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmaları,

Tehlike: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyelini, ifade eder.

4. SORUMLULUK /SORUMLULAR

Bu prosedürün uygulanmasından Balıkesir Üniversitesi Rektörlük makamı başta olmak üzere çalışanların bağlı olduğu ilgili birim yetkilileri sorumludur.

4.1 İşveren/ İşveren Vekili Yükümlülüğü

- (1) İşveren; çalışma ortamının ve çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama, sürdürme ve geliştirme amacı ile iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.
- (2) Risk değerlendirmesinin gerçekleştirilmiş olması; işverenin, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- (3) İşveren, risk değerlendirmesi çalışmalarında görevlendirilen kişi veya kişilere risk değerlendirmesi ile ilgili ihtiyaç duydukları her türlü bilgi ve belgeyi temin eder.
- (4) İşveren, ihtiyaç duyulduğunda bu ekibe destek olmak üzere işyeri dışındaki kişi ve kuruluşlardan hizmet alabilir.
- (4) Risk değerlendirmesi çalışmalarının koordinasyonu işveren veya işveren tarafından ekip içinden görevlendirilen bir kişi tarafından da sağlanabilir.
- (5) İşveren, risk değerlendirmesi çalışmalarında görevlendirilen kişi veya kişilerin görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç, gereç, mekân ve zaman gibi gerekli bütün ihtiyaçlarını karşılar, görevlerini yürütmeleri sebebiyle hak ve yetkilerini kısıtlayamaz.
- (6) Birimler tarafından yapılan Risk Değerlendirmesi çalışmaları sonrasında alınması gereken düzeltici ve önleyici faaliyetlerin kısa sürede devreye alınması için gerekli planlamaları yapar.

4.2 Risk Değerlendirmesi Ekibi

- (1) Risk değerlendirmesi, işverenin oluşturduğu bir ekip tarafından gerçekleştirilir. Risk değerlendirmesi ekibi aşağıdakilerden oluşur.
 1. İşveren veya işveren vekili.
 2. Birimlerde sağlık ve güvenlik hizmetini yürüten iş güvenliği uzmanları ile işyeri hekimleri.
 3. Birimlerdeki çalışan temsilcileri.
 4. Birimlerdeki destek elemanları.
 5. Bütün birimleri temsil edecek şekilde belirlenen ve birimlerde yürütülen çalışmalar, mevcut veya muhtemel tehlike kaynakları ile riskler konusunda bilgi sahibi çalışanlar.
- (2) Risk değerlendirmesi çalışmalarının koordinasyonu işveren veya işveren tarafından ekip içinden görevlendirilen bir kişi tarafından da sağlanabilir.
- (3) Risk değerlendirmesi çalışmalarında görevlendirilen kişi veya kişiler işveren tarafından sağlanan bilgi ve belgeleri korur ve gizli tutar.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK
DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

İSG-PR.003

- (4) Risk değerlendirmesi kapsamında tüm birimler için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere tehlikelerin tanımlamasını yapmak, riskleri belirlemek ve analiz etmek
- (5) Risk kontrol tedbirlerini kararlaştırmak ve risk dokümantasyonunun hazırlanması
- (6) Yapılan çalışmaların güncellenmesi ve gerektiğinde yenileme aşamaları izlenerek gerçekleştirmek,
- (7) Çalışanların risk değerlendirmesi çalışması yapılırken ihtiyaç duyulan her aşamada sürece katılarak görüşlerinin alınmasını sağlamak.

4.3. BAUN İSG KOORDİNATÖRLÜĞÜ

- (1) Mevzuat gereğince verilecek İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirme eğitimleri ile ilgili içerikleri hazırlar.
- (2) Birimlerin belirlediği risk değerlendirmesi ekiplerine, tehlike sınıflarına uygun olarak verilecek eğitimleri planlar ve verir.
- (3) Birimlerin risk değerlendirmesi çalışmaları kapsamında risk değerlendirmesi ekiplerine destek olur.
- (4) İşveren tarafından yapılan veya yaptırılan risk değerlendirmelerini inceleyerek düzeltici ve önleyici faaliyetler konusunda fikir beyan eder.

5. RİSK DEĞERLENDİRMESİNİN UYGULANMASI: Risk değerlendirmesi; tüm işyerleri için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere tehlikeleri tanımlama, riskleri belirleme ve analiz etme, risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması, dokümantasyon, yapılan çalışmaların güncellenmesi ve gerektiğinde yenileme aşamaları izlenerek gerçekleştirilir. Çalışanların risk değerlendirmesi çalışması yapılırken ihtiyaç duyulan her aşamada sürece katılarak görüşlerinin alınması sağlanır.

1. Adım; Tehlikelerin belirlenmesi : 29/12/2012 tarihli “İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği” Madde 8’e göre; Tehlikeler tanımlanırken çalışma ortamı, çalışanlar ve işyerine ilişkin ilgisine göre asgari olarak aşağıda belirtilen bilgiler toplanır.

- a) İşyeri bina ve eklentileri.
- b) İşyerinde yürütülen faaliyetler ile iş ve işlemler.
- c) Üretim süreç ve teknikleri.
- ç) İş ekipmanları.
- d) Kullanılan maddeler.
- e) Artık ve atıklar ile ilgili işlemler.
- f) Organizasyon ve hiyerarşik yapı, görev, yetki ve sorumluluklar.
- g) Çalışanların tecrübe ve düşünceleri.
- ğ) İşe başlamadan önce ilgili mevzuat gereği alınacak çalışma izin belgeleri.
- h) Çalışanların eğitim, yaş, cinsiyet ve benzeri özellikleri ile sağlık gözetimi kayıtları.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK
DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

İSG-PR.003

- i) Genç, yaşlı, engelli, gebe veya emziren çalışanlar gibi özel politika gerektiren gruplar ile kadın çalışanların durumu.
- i) İşyerinin teftiş sonuçları.
- j) Meslek hastalığı kayıtları.
- k) İş kazası kayıtları.
- l) İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan olaylara ilişkin kayıtlar.
- m) Ramak kala olay kayıtları.
- n) Malzeme güvenlik bilgi formları.
- o) Ortam ve kişisel maruziyet düzeyi ölçüm sonuçları.
- ö) Varsa daha önce yapılmış risk değerlendirmesi çalışmaları.
- p) Acil durum planları.
- r) Sağlık ve güvenlik planı ve patlamadan korunma dokümanı gibi belirli işyerlerinde hazırlanması gereken dokümanlar

2. Adım: Risklerin Değerlendirilmesi

- Tespit edilmiş olan tehlikelerin her biri ayrı ayrı dikkate alınarak bu tehlikelerden kaynaklanabilecek risklerin hangi sıklıkta oluşabileceği ile bu risklerden kimlerin, nelerin, ne şekilde ve hangi şiddette zarar görebileceği belirlenir. Bu belirleme yapılırken mevcut kontrol tedbirlerinin etkisi de göz önünde bulundurulur.
- Toplanan bilgi ve veriler ışığında belirlenen riskler; işletmenin faaliyetine ilişkin özellikleri, işyerindeki tehlike veya risklerin nitelikleri ve işyerinin kısıtları gibi faktörler ya da ulusal veya uluslararası standartlar esas alınarak seçilen yöntemlerden biri veya birkaçı bir arada kullanılarak analiz edilir.
- İşyerinde birbirinden farklı işlerin yürütüldüğü bölümlerin bulunması halinde birinci ve ikinci fıkralardaki hususlar her bir bölüm için tekrarlanır.
- Analizin ayrı ayrı bölümler için yapılması halinde bölümlerin etkileşimleri de dikkate alınarak bir bütün olarak ele alınıp sonuçlandırılır.
- Analiz edilen riskler, kontrol tedbirlerine karar verilmek üzere etkilerinin büyüklüğüne ve önemlerine göre en yüksek risk seviyesine sahip olandan başlanarak sıralanır ve yazılı hale getirilir.

3. Adım: Risk Kontrol Adımları

Planlama: Analiz edilerek etkilerinin büyüklüğüne ve önemine göre sıralı hale getirilen risklerin kontrolü amacıyla bir planlama yapılır.

Risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması: Riskin tamamen bertaraf edilmesi, bu mümkün değil ise riskin kabul edilebilir seviyeye indirilmesi için aşağıdaki adımlar uygulanır.

- a. Tehlike veya tehlike kaynaklarının ortadan kaldırılması.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK
DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

İSG-PR.003

- b. Tehlikelinin, tehlikeli olmayanla veya daha az tehlikeli olanla değiştirilmesi.
- c. Riskler ile kaynağında mücadele edilmesi.

Risk kontrol tedbirlerinin uygulanması: Kararlaştırılan tedbirlerin iş ve işlem basamakları, işlemi yapacak kişi ya da işyeri bölümü, sorumlu kişi ya da işyeri bölümü, başlama ve bitiş tarihi ile benzeri bilgileri içeren planlar hazırlanır. Bu planlar işverence uygulamaya konulur.

Uygulamaların izlenmesi:

- (1) Hazırlanan planların uygulama adımları düzenli olarak izlenir, denetlenir ve aksayan yönler tespit edilerek gerekli düzeltici ve önleyici işlemler tamamlanır.
- (2) Risk kontrol adımları uygulanırken toplu korunma önlemlerine, kişisel korunma önlemlerine göre öncelik verilmesi ve uygulanacak önlemlerin yeni risklere neden olmaması sağlanır.
- (3) Belirlenen risk için kontrol tedbirlerinin hayata geçirilmesinden sonra yeniden risk seviyesi tespiti yapılır. Yeni seviye, kabul edilebilir risk seviyesinin üzerinde ise bu maddedeki adımlar tekrarlanır

4. Adım: Dokümantasyon

- İşyerinin unvanı, adresi ve işverenin adı.
- Gerçekleştiren kişilerin isim ve unvanları ile bunlardan iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi olanların Bakanlıkça verilmiş belge bilgileri.
- Gerçekleştirildiği tarih ve geçerlilik tarihi.
- Risk değerlendirmesi işyerindeki farklı bölümler için ayrı ayrı yapılmışsa her birinin adı.
- Belirlenen tehlike kaynakları ile tehlikeler.
- Tespit edilen riskler.
- Risk analizinde kullanılan yöntem veya yöntemler.
- Tespit edilen risklerin önem ve öncelik sırasını da içeren analiz sonuçları.
- Düzeltici ve önleyici kontrol tedbirleri, gerçekleştirilme tarihleri ve sonrasında tespit edilen risk seviyesi.
- Risk değerlendirmesi dokümanının sayfaları numaralandırılarak; gerçekleştiren kişiler tarafından her sayfası paraflanı, son sayfası imzalanır ve işyerinde saklanır.
- Risk değerlendirmesi dokümanı elektronik ve benzeri ortamlarda hazırlanıp arşivlenebilir

5. Adım : Risk değerlendirmesinin yenilenmesi

- (1) Yapılmış olan risk değerlendirmesi; tehlike sınıfına göre çok tehlikeli, tehlikeli ve az tehlikeli işyerlerinde sırasıyla en geç **iki, dört ve altı** yılda bir yenilenir.
- (2) Aşağıda belirtilen durumlarda ortaya çıkabilecek yeni risklerin, işyerinin tamamını veya bir bölümünü etkiliyor olması göz önünde bulundurularak risk değerlendirmesi tamamen veya kısmen yenilenir.
 - a) İşyerinin taşınması veya binalarda değişiklik yapılması.
 - b) İşyerinde uygulanan teknoloji, kullanılan madde ve ekipmanlarda değişiklikler meydana gelmesi.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK
DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

İSG-PR.003

- c) Üretim yönteminde değişiklikler olması.
- ç) İş kazası, meslek hastalığı veya ramak kala olay meydana gelmesi.
- d) Çalışma ortamına ait sınır değerlere ilişkin bir mevzuat değişikliği olması.
- e) Çalışma ortamı ölçümü ve sağlık gözetim sonuçlarına göre gerekli görülmesi.
- f) İşyeri dışından kaynaklanan ve işyerini etkileyebilecek yeni bir tehlikenin ortaya çıkması.

a Tanımlanan Risklerin Analizi ve Risk Düzeylerinin Tespiti

Balıkesir Üniversitesi birimlerinde gerçekleştirilecek risk değerlendirmesi çalışmalarında; Risk Değerlendirme yöntemi olarak L tipi matris (5x5) yöntemi kullanılacaktır. Risk değeri olasılık ve şiddet değerinin çarpımı sonucu bulunur.

$$R = \text{OLASILIK (O)} \times \text{ŞİDDET (Ş)}$$

L Tipi Matris yöntemi kullanılırken aşağıda verilen puan cetveli doğrultusunda puanlama yapılır.

OLASILIK: Tehlikeli duruma maruz kalma ihtimali

5 Çok yüksek	(Çalışma süresince oluşması bekleniyor. Kontrol sistemi yok), Haftada bir / Her gün
4 Yüksek	(Çalışma süresince oluşması mümkün. Kontrol edilebileceği kesin değil veya kontroller sınırlı ve yetersiz olabilir), Ayda bir
3 Orta	(Çalışma süresince oluşması mümkün ama beklenmiyor. Kontrol edilmemesi çok küçük olasılık), Yılda bir veya iki kez
2 Düşük	(Çalışma süresince olasılığın ortadan kaldırıldığı düşünülüyor. Kontrol sistemi mevcut), Birkaç yılda bir
1 Çok düşük	(Çalışma süresince oluşması beklenmiyor. Yeterli kontrol sağlandı), Hemen hemen hiç

ŞİDDET: Olası sonuçlar ve zararın şiddeti

5 Çok ciddi	Ölüm, Sürekli İş Göremezlik
4 Ciddi	Ciddi Yaralanma, Uzuv Kaybı, Meslek Hastalığı, iş günü kaybı ≥ 60
3 Orta	Tedavi Gerektiren Yaralanmalar, Yatarak Tedavi, Kısa Süreli İş Göremezlik, $3 \leq$ iş günü kaybı ≥ 30
2 Hafif	İlk Yardım Gerektirebilecek Durumlar, Ayakta Tedavi, İş günü kaybı ≤ 2
1 Çok hafif	İş Kaybı Olmayan, İlk Yardım Gerektirmeyen

**BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK
DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ**

İSG-PR.003

1. RİSK MATRİSİ

RİSK ANALİZİ MATRİKSİ (R)						
R= OLASILIK × ŞİDDET		ŞİDDET				
		5	4	3	2	1
OLASILIK	5	25	20	15	10	5
	4	20	16	12	8	4
	3	15	12	9	6	3
	2	10	8	6	4	2
	1	5	4	3	2	1

RİSK DEĞERİ AKSİYON VE ZAMANLAMA TABLOSU	
RİSK DEĞERİ	AKSİYON VE ZAMAN PLANLAMASI
25	Tolere edilemez. İş geçici olarak durdurulmalı, en kısa sürede düzeltici faaliyetler planlanmalıdır.
15-20	Belirgin risk. Riski azaltacak faaliyetler kısa sürede planlanmalıdır. İş risk azaltılmadan başlatılmamalı veya kontrollü olarak devam etmelidir.
8-12	Dikkate değer (orta seviye) risk. Risk azaltma önlemleri zamanla alınmalıdır.
4-6	Tolere edilebilir risk. Ek kontroller gerekmiyor. Mevcut kontroller sürdürülmelidir.
1-3	Çok hafif risk. Faaliyet gerektirmiyor.

6. İDARİ YAPTIRIMLAR

- (1) İşveren/işveren vekili tarafından Risk Analizi yaptırılmaması (6331 sayılı kanun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre) idari para cezası uygulanacağı yönündedir.
- (2) İşveren tarafından yaptırılması zorunlu olan Risk Analizinin yapılmamış olmasından kaynaklanabilecek idari cezai durumlardan Balıkesir Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinatörlüğü sorumlu değildir.

7. İLGİLİ DOKÜMANLAR

- 1) BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNERGESİ
- 2) RİSK DEĞERLENDİRME FORMU
- 3) İSG RİSK DEĞERLENDİRME EĞİTİM KATILIM FORMU

	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ		İSG-PR.003
Hazırlayan Gölbey ÖZTÜRK Büro Personeli	Doküman Onayı Doç. Dr. Celalettin ÇEVİK Koordinatör	Yürürlük Onayı Doç. Dr. Celalettin ÇEVİK Koordinatör	